

•Projekt Brána do vesmíru

Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o.

Krajská hvezdáreň v Žiline

PROGRAM
CEZHRANIČNEJ
SPOLUPRÁCE
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

KRAJSKÁ
HVEZDÁREŇ

Praktikum: Základy (ne)vědecké astronomické fotografie (zpracování obrazu)

1. Základní principy
2. Zpracování obrázků planet
3. Zpracování deep sky snímků

Dr. Ing. Zdeněk Řehoř, PhD.

Email: Zdenek.F

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

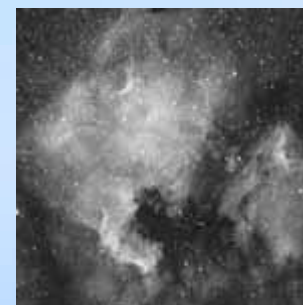
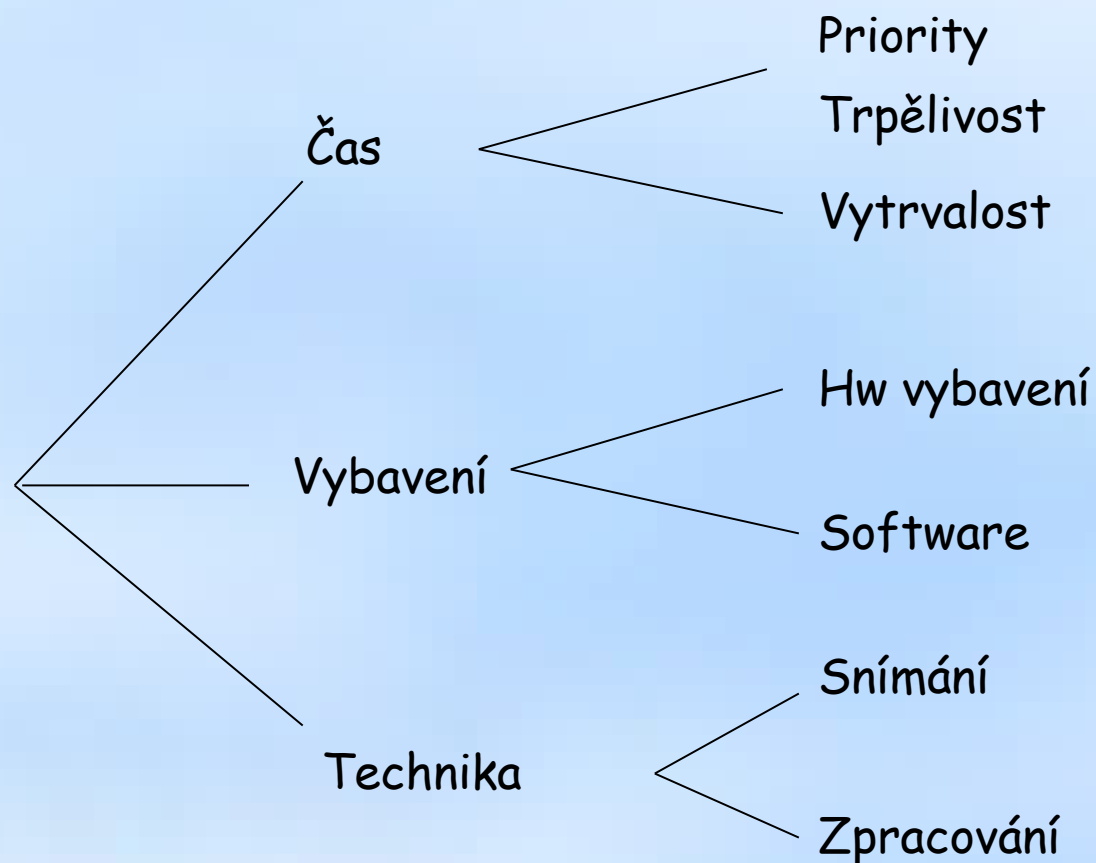
Co je třeba zejména pro dobré astronomické snímky?

???

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Odpověď:

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Pracovní postup - 2 stupně

• Snímání

Jak plně využít vybavení,
které je k dispozici?

• Zpracování

Co lze udělat s obrazovými
daty, aby byl minimalizován
šum a maximalizován signál?

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Vlastní zpracování

Probíhá ve dvou fázích:

- 1) Redukce šumu (a nehomogenit v obraze)
- 2) Zvýraznění signálu (obrazu)

Šum - z našeho pohledu neočekávaný/chybný signál (obrazová informace) nebo porucha/rušení v obraze, popř. Nehomogeneity (vinětace) způsobené přístrojovým vybavením

Signál - detekovatelná fyzikální veličina, nesoucí informaci o pozorovaném předmětu (u nás vlastní obraz, resp. rozložení jasu v něm)

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Redukce šumu

Kombinací

1) Dark frame - temný snímek k potlačení tepelného šumu senzoru

2) Flat field - snímek pro odstranění nehomogenity zorného pole (vinětace, prach na senzoru)

(viz. minulý díl)

Nafocený - Dark

Výsledný frame = -----

Normovaný(Flat)

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

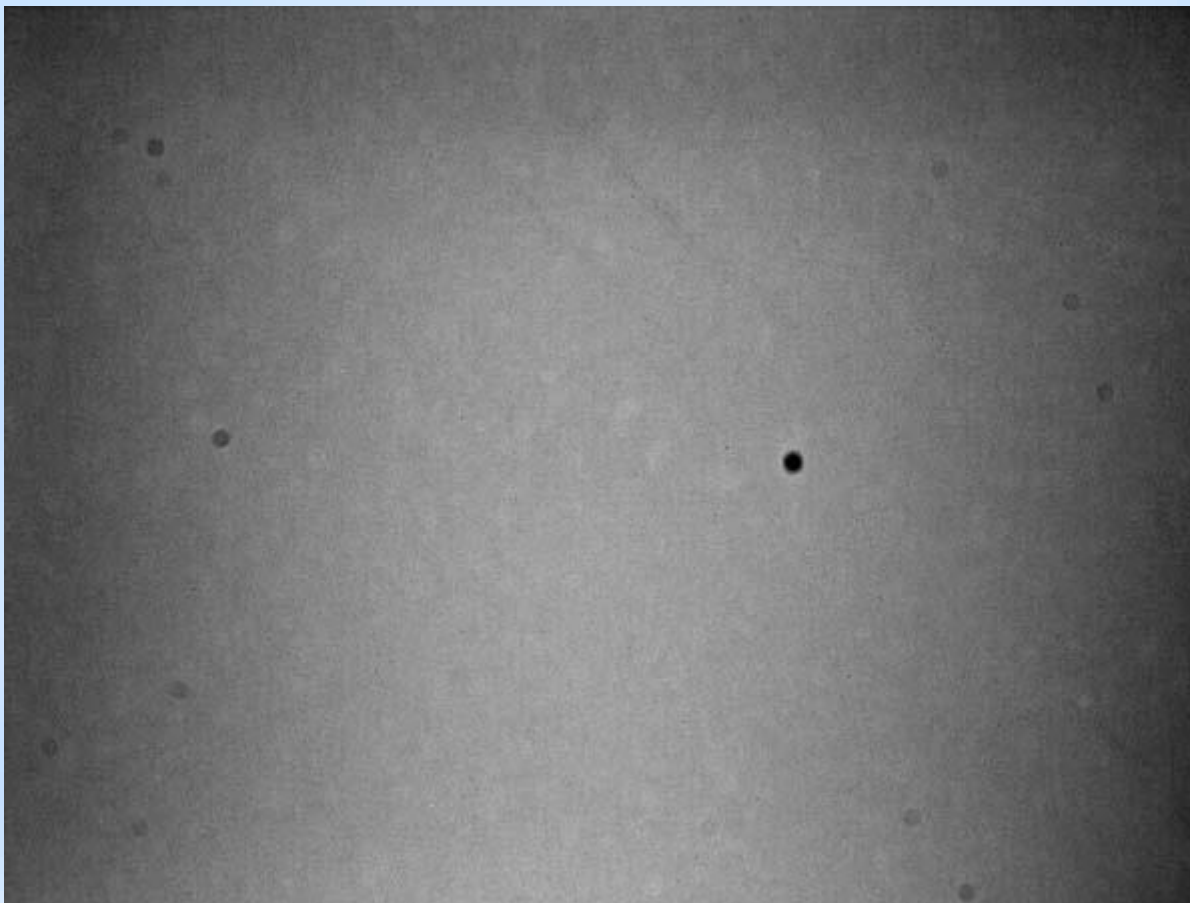
Příklad - dark frame

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Příklad - flat field (frame)

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Jeden nezpracovaný snímek ...

1. Základní principy zpracování astronomických snímků
... po odečtení dark framu ...

1. Základní principy zpracování astronomických snímků ... a po aplikaci flat framu

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Poznámky k potlačení šumu

Dithering - technika, kdy jsou vůči sobě jednotlivé subsnímky náhodně posunuty

- > poloha vlastního objektu vůči snímači (a tím i systémovému šumu) je v každém snímku odlišná
- > kombinací subsímků do výsledné expozice pak lze dosáhnout lepších výsledků
(nutné srovnání - alignment - jednotlivých snímků na sebe)

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Obecný postup potlačení šumu

1. Aplikace dark framu na jednotlivé snímky
2. Aplikace flat fieldu (framu) na jednotlivé snímky
3. Alignment a sečtení jednotlivých subsnímů

Typická sestava snímků:

x obrazových snímků objektu

-> výsledná expozice je cca součet dílčích expozic

y dark framů -> průměry tak aby odpovídala délka expozice do jednoho master dark

z flat fieldů -> průměr do jednoho master flat

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Zvýraznění signálu (obrazu)

Cíl: zvýraznění informace v obraze tak, aby byla zřetelnější.

Nutná podmínka:

již je potlačený šum v obraze

Nejjednodušší cesta:

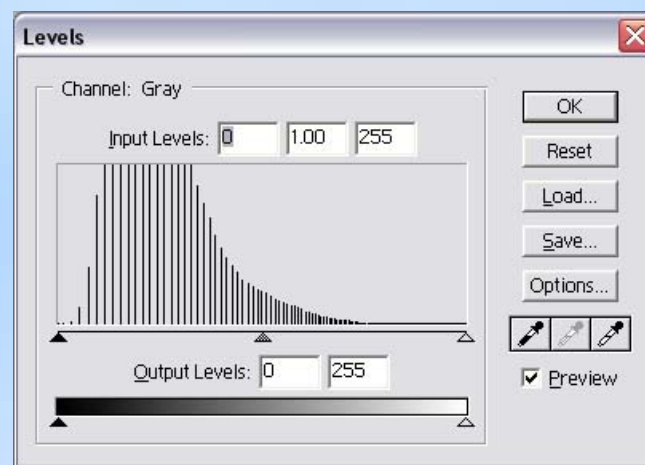
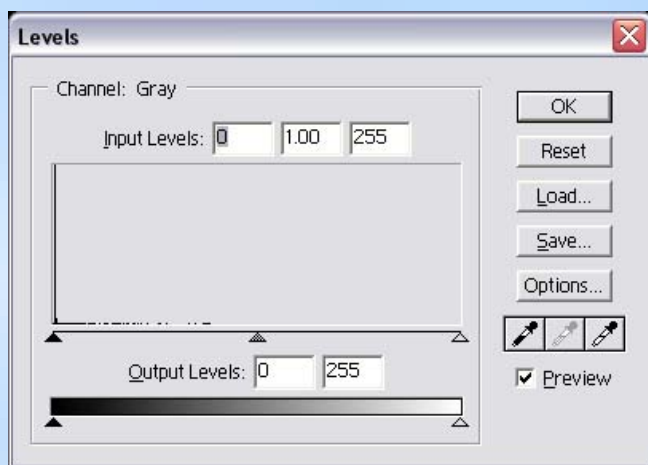
úprava rozložení jasů a popř. barev obrazu

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Zvýraznění signálu (obrazu)

První krok: Roztažení histogramu (stretch)

Většina astronomických obrázků má histogram příliš vlevo (v nízkých hodnotách):

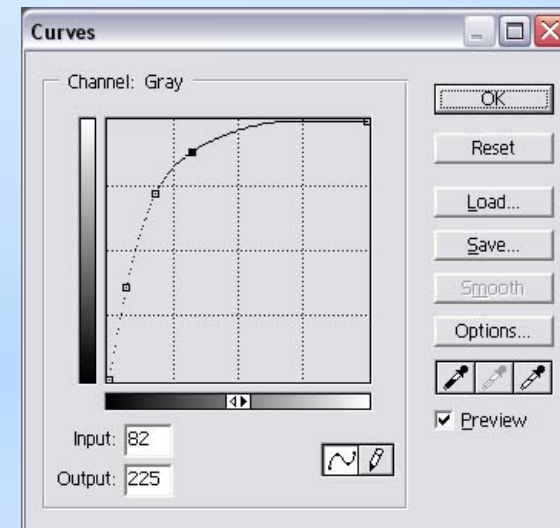
- Pro zvýšení dynamického rozsahu snímku -> roztažení
- V SW (Photoshop, GIMP) volby *Úroveň* a *Křivky* (*Levels* a *Curves*)
-

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

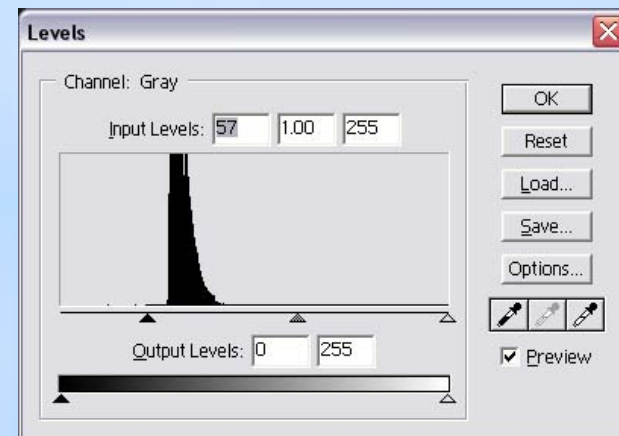
Zvýraznění signálu (obrazu)

První krok: Roztažení histogramu (stretch)

- Idea: v křivkách (Curves) zvýšit nízkou část histogramu (zatažením křivky) při zabrání vypálení vyšší části

- Po aplikaci křivek je zpravidla nutné upravit černý bod v Úrovních (Levels).

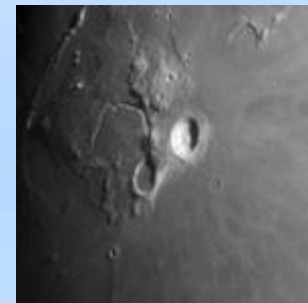
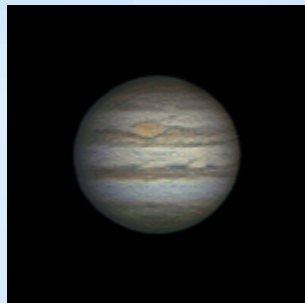

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Zvýraznění signálu (obrazu)

Druhý krok: Vyčištění obrazu

- Odstranění artefaktů v obraze
- Změna rozložení kontrastu
- Složitější operace s obrazem

1. Základní principy zpracování astronomických snímků

Zvýraznění signálu (obrazu)

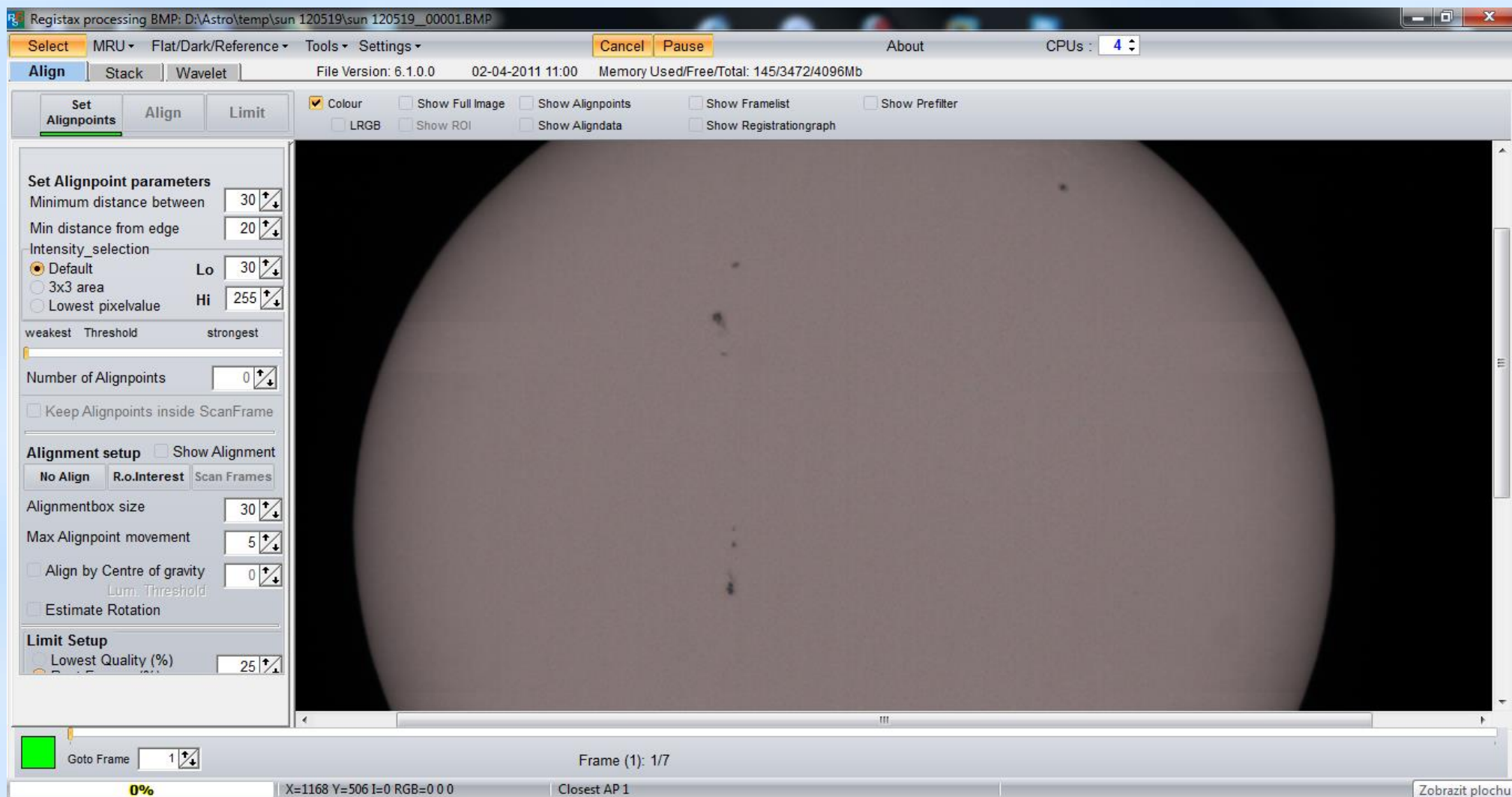
Zónální zpracování (Zone Processing)

- **Wodaski's Zone System:** Obraz je rozložen do vrstev dle jasu.
- Tmavá (Dark) zóna: pozadí, v této zóně je většina šumu a lze ji účinně potlačit pomocí křivek (Levels)
- Nízká (Dim) zóna. Nejslabší oblast obrazu. Nejlépe lze zmírnit šum aplikací vyhlazení (smoothing) popř. jemný rozmazáním (blur).
- Střední (Mid) zóna využívá se jen v obraze s velkým dynamickým rozsahem. Typicky tato oblast nevyžaduje vyhlazení (smoothing), není ani dostatečně detailní pro účinné přoostření (sharpening).
- Jasná (Bright) zóna. V této zóně je obsaženo nejvíce detailů. Zde se zpravidla aplikuje ostření (Sharpening) obrazu.

2. Zpracování obrázků planet

Registax

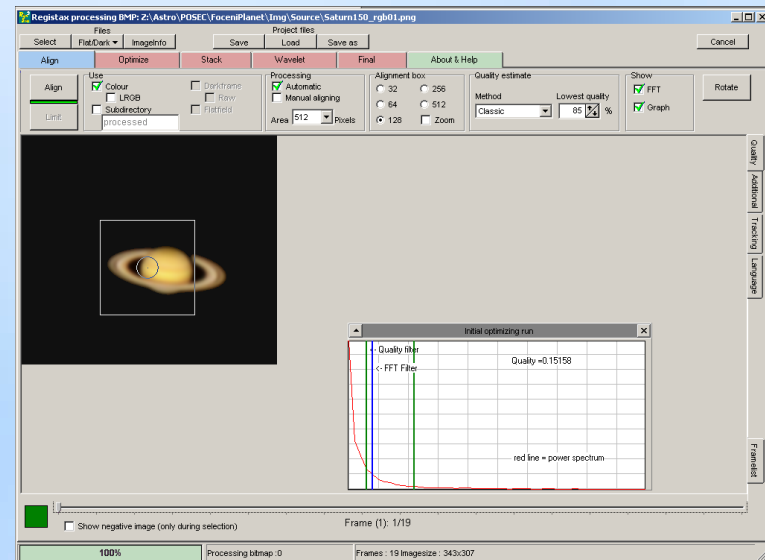
2. Zpracování obrázků planet

Registax

1. Alignment (sesouhlasení snímků)

Velikost oblasti:

- celý snímek planety:
vhodné, jestliže rotace planety neovlivňuje
detaily uprostřed kotouče
- výběr detailu planety:
vhodné při vysokém kontrastu zobrazení
výsledek: vyšší detaily uprostřed kotouče,
horší u jeho okraje

- nastavení zpracování:
  - lepší výsledky dává manuální zpracování
  - doporučená metoda určování kvality snímků: LOCAL CONTRAST s nastavenou malou hodnotou (0-5)
  - doporučeno využívat předfiltraci každého snímku zvlášť
  - nepoužívat Optimize&Stack, ale samostatně obě operace

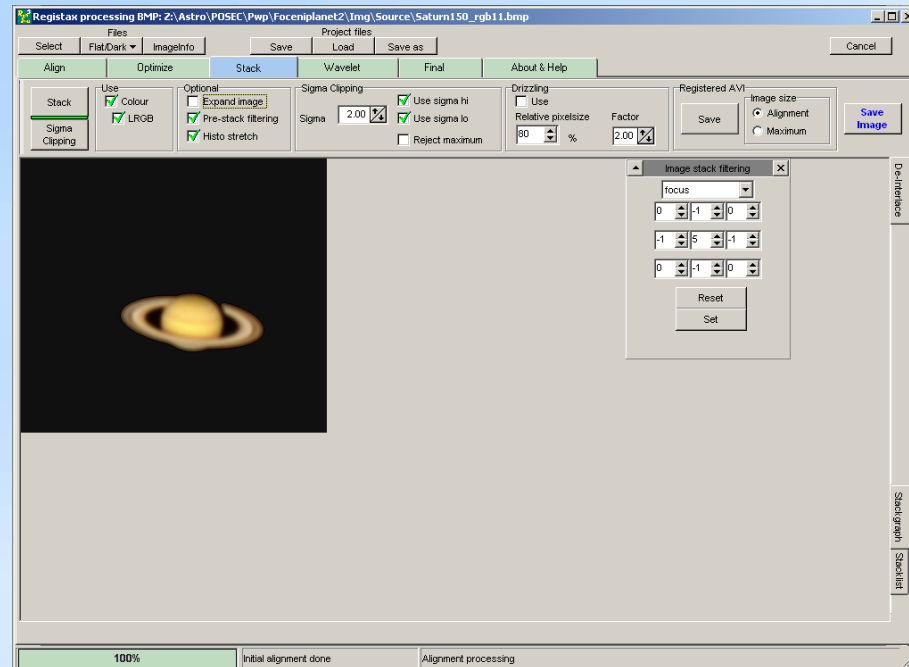
2. Zpracování obrázků planet

Registax

2. Stack (skládání snímků)

Nastavení:

- doporučení: vyloučit ze zpracování 10-30% nejhorších snímků
(volba *Stack graph*, popř. *Stack List*)
- lepších výsledků lze dosáhnout předfiltrací filtrem *Focus*
(to platí zejména pro webkamery)
- používat volbu *Histo stretch* (expanduje odstíny šedé na 32 bitů)

2. Zpracování obrázků planet

Registax

3. Wavelet (postprocesing snímku)

- nejprve provést vyrovnaní histogramu a gama křivky (volby *Histo* a *Gama*)
- vlnkové transformace:

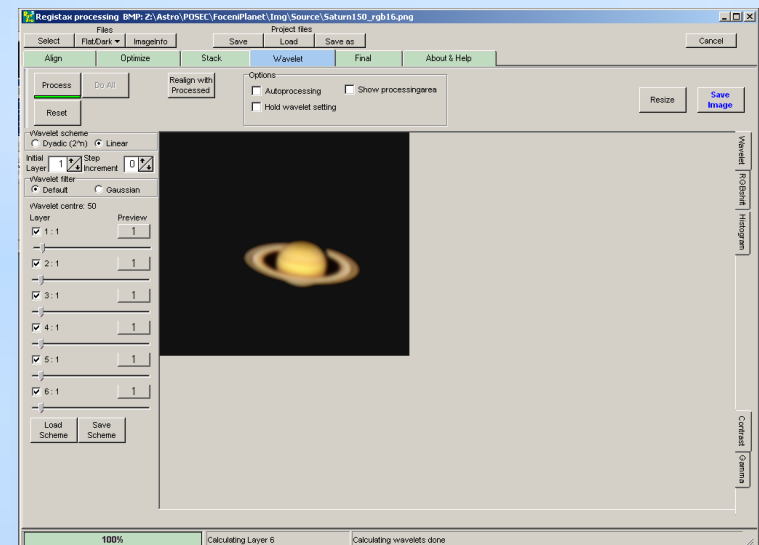
1:1 ... jemné malé detaily,

6:1 ... velké struktury.

- na závěr ukládat obrázek ve formátu TIF, popř. PNG (16 bit)

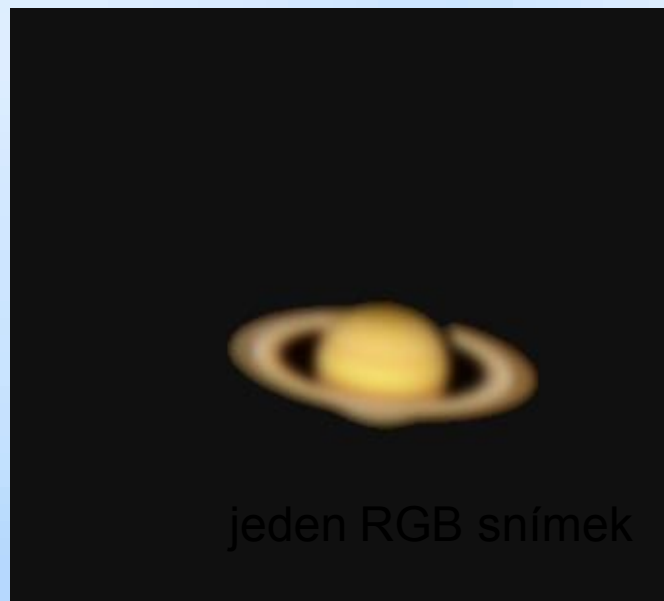
Závěrečné zpracování snímku

- v grafickém editoru (PhotoShop, PaintShop Pro, ...)

2. Zpracování obrázků planet

Registax

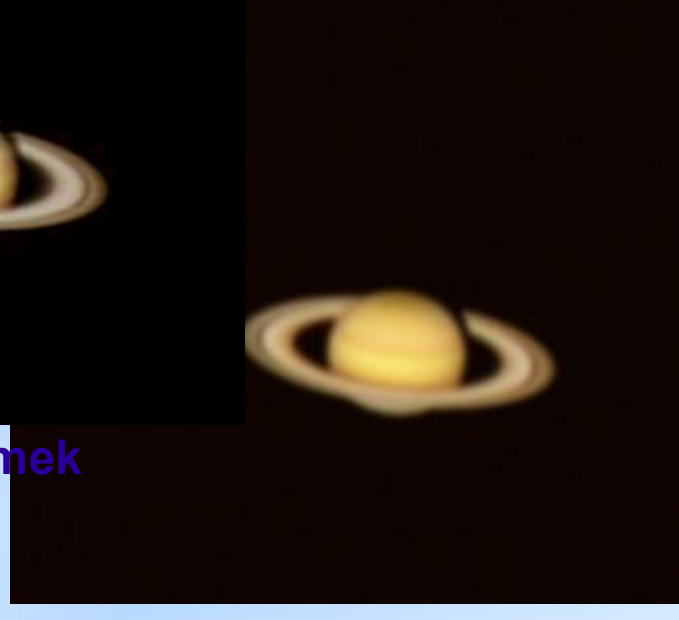
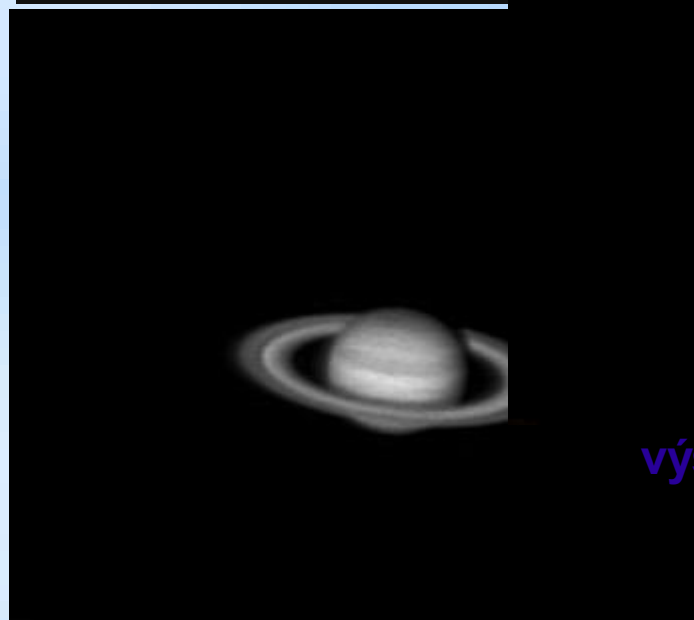
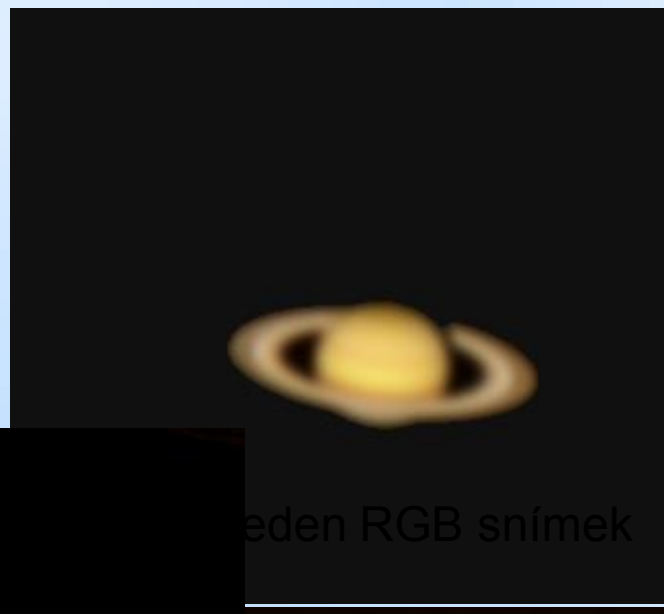
složený IC snímek

složený RGB snímek

2. Zpracování obrázků planet

Registax

2. Zpracování obrázků planet

Registax

Jupiter + IO

Jupiter (N254/1250)

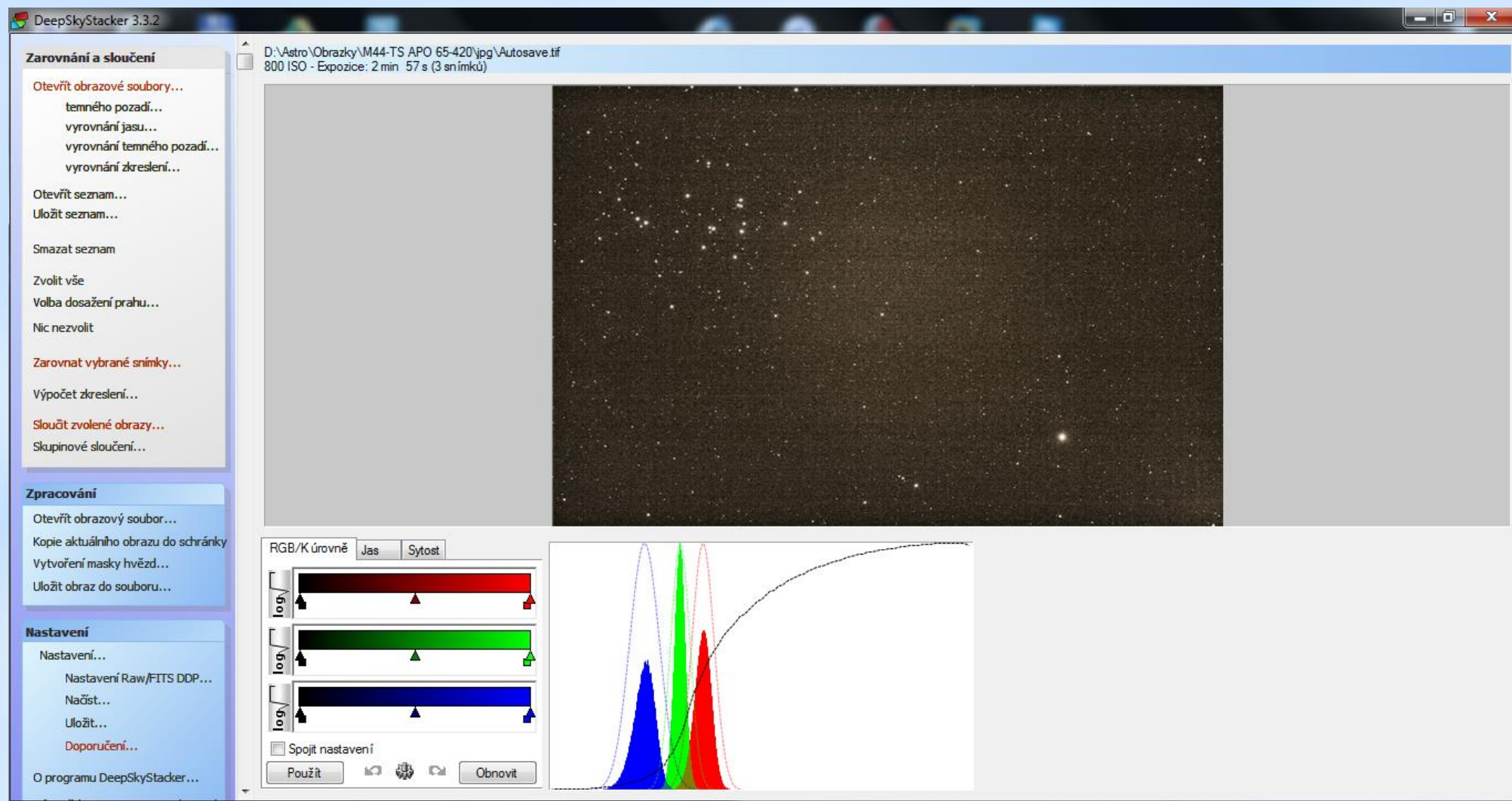

Jupiter (N254/1250)

3. Zpracování obrázků deep sky objektů

DeepSky stacker

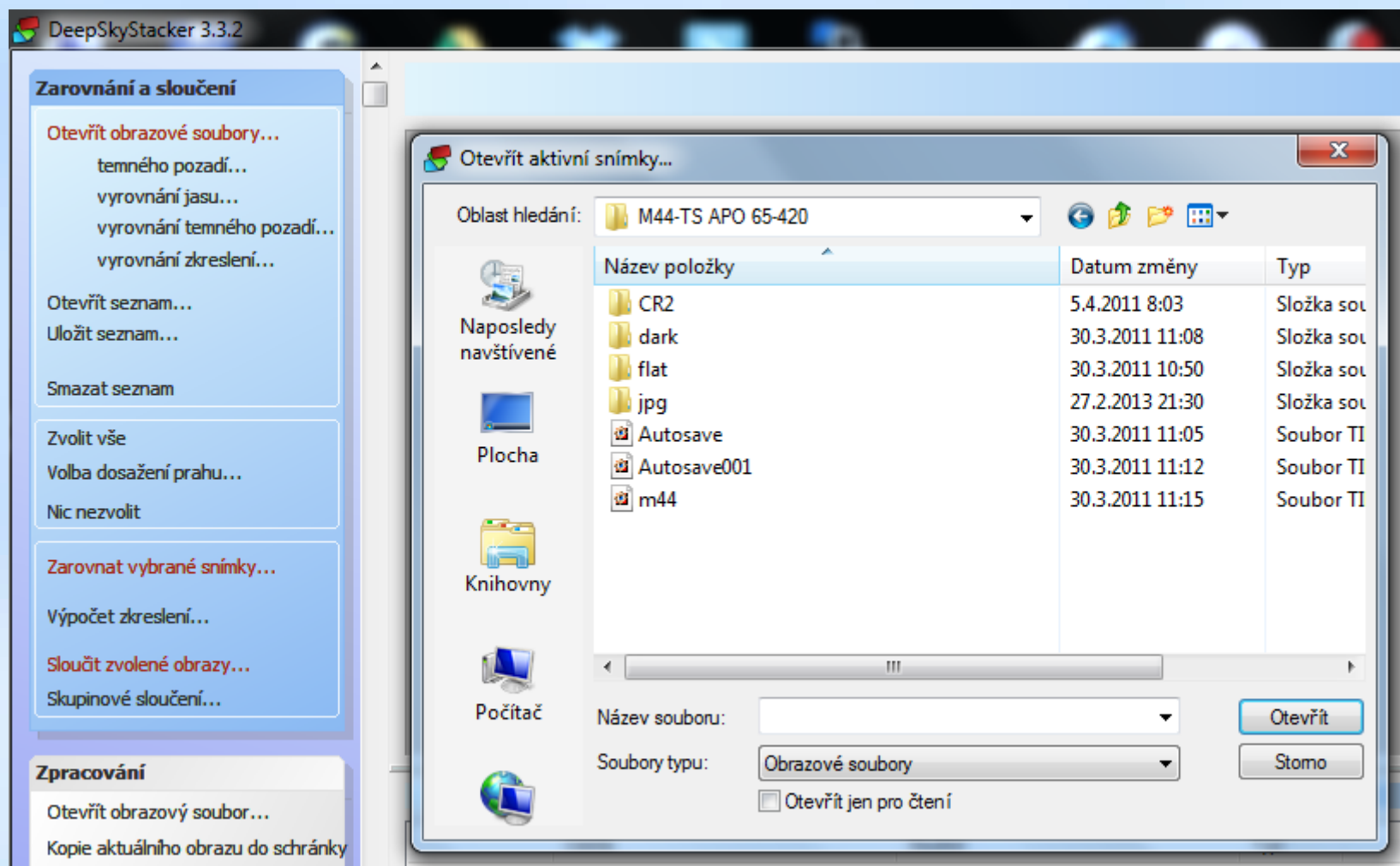

3. Zpracování obrázků deep sky objektů

DeepSky stacker

1. Načtení snímků

- vlastní obrazové snímky
- dark frame
- flat field

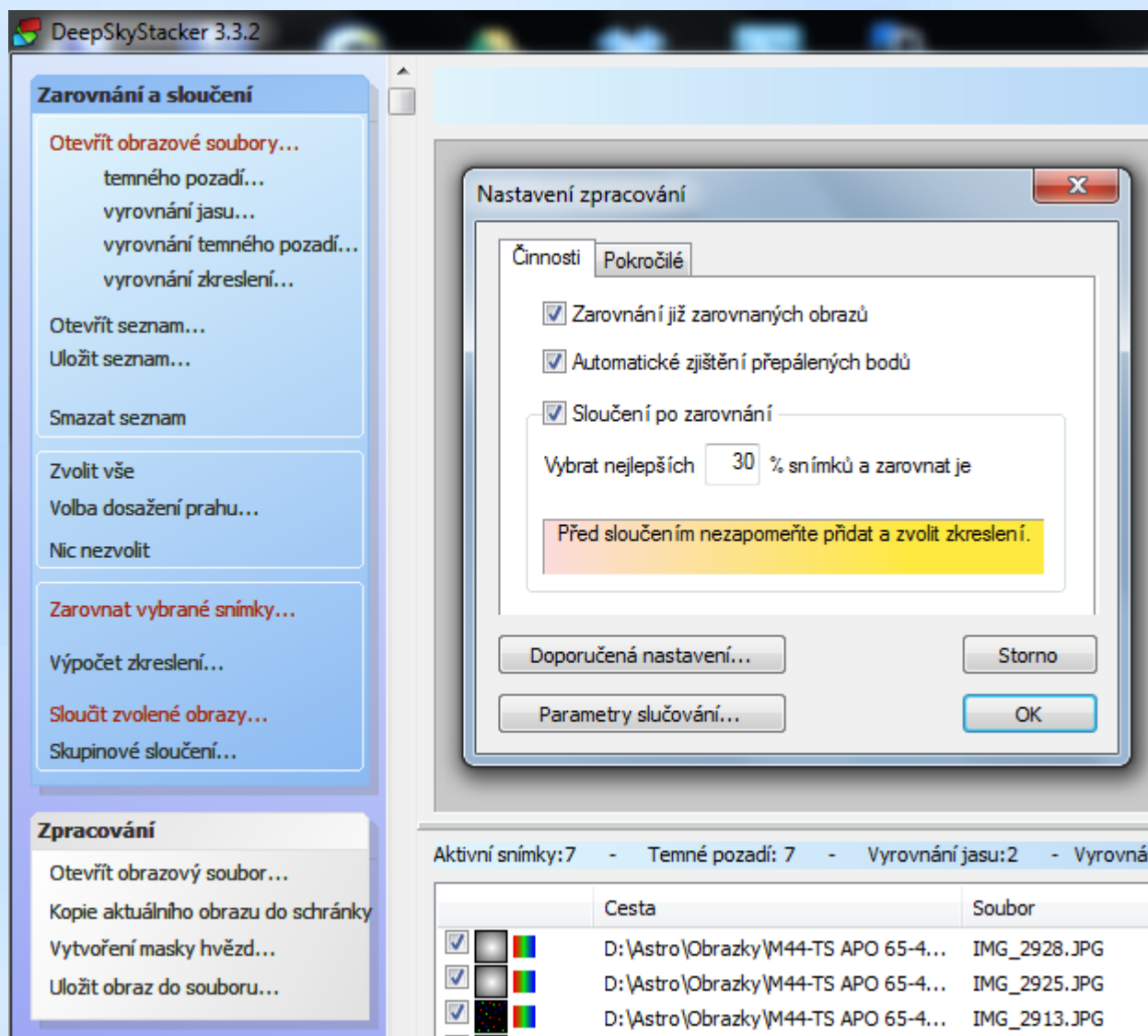

3. Zpracování obrázků deep sky objektů

DeepSky stacker

2. Zarovnání snímků

- kolik dobrých snímků vybrat
- potlačení přepálených bodů
- práh detekce hvězd

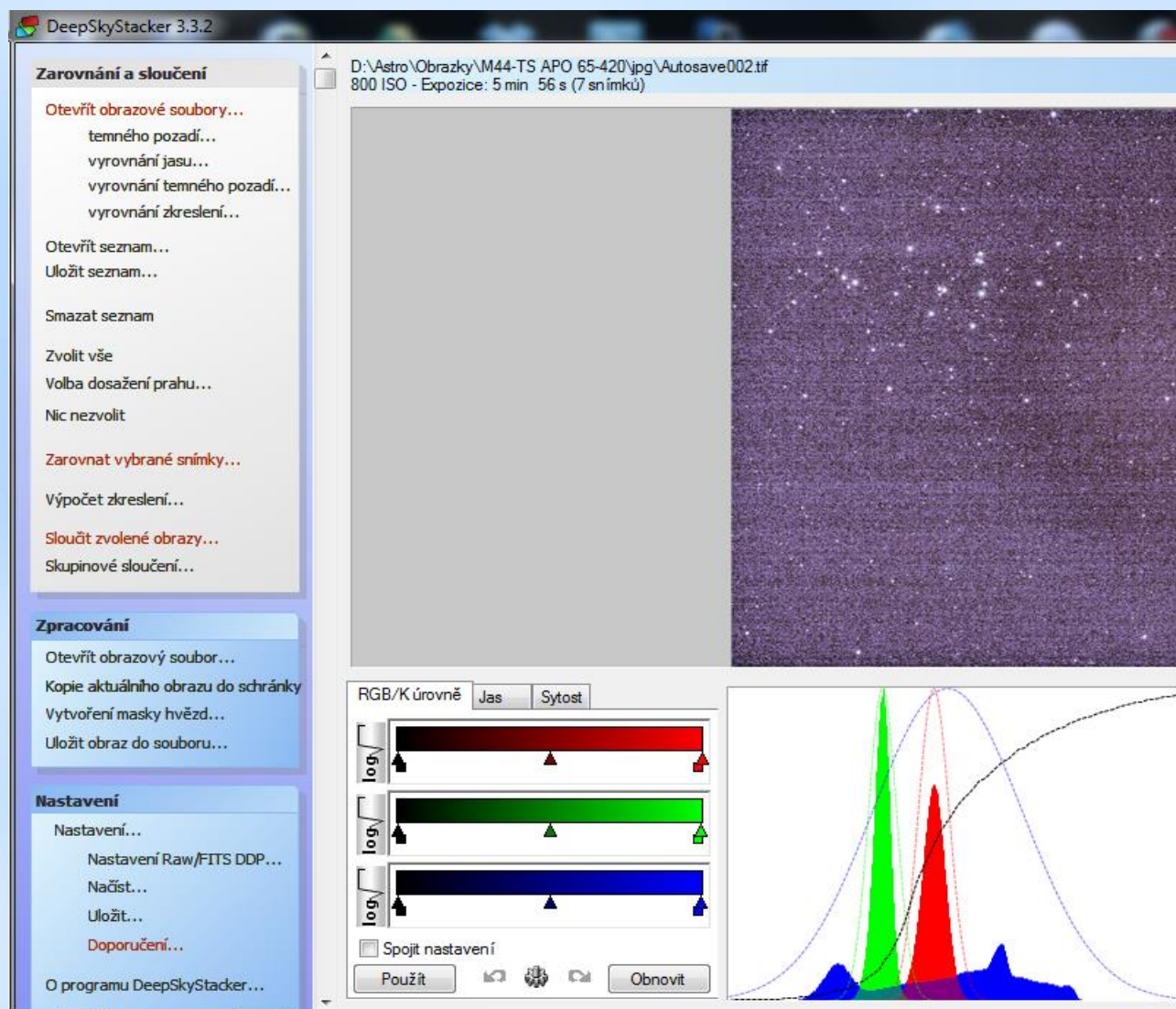

3. Zpracování obrázků deep sky objektů

DeepSky stacker

3. Sloučit a doladit zarovnané snímky

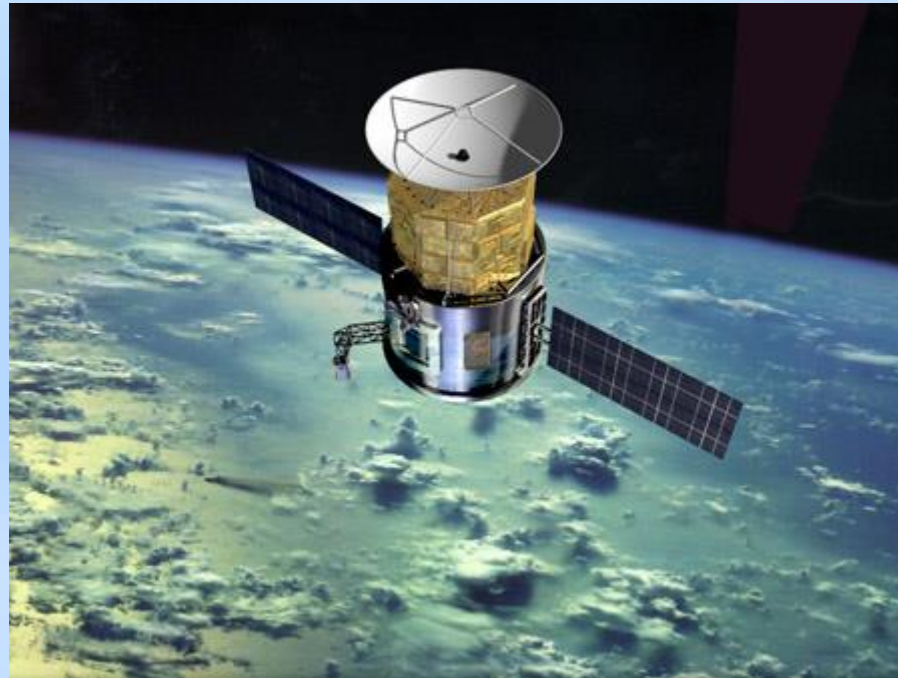
- sloučení obrazů
- barevné vyvážení
- nastavení jasu a kontrastu

Perlička na závěr

Fotografování družic

- Pozice, časy a parametry úkazů : <http://heavens-above.com>
<http://www.calsky.com>

Perlička na závěr

Fotografování družic

- minimálně dobson,
- nejlépe automatizovaná montáž
- AltAzimutální (Meade LX200, Celestron Nexstar či CPC),
- EQ (např. Celestron CGE).
- pro záznam:
  - fotoaparát – pouze dílčí snímky, vyšší rozlišení
  - CCD kamery – videozáznam až 25 snímků/s
  - doporučené parametry optické soustavy:
    - ohnisková vzdálenost řádově metry,
    - průměr objektivu – minimum 8-10“.
- parametry letu: <http://www.space-track.org>

Perlička na závěr

Fotografování družic

Satellite Tracker

Satellite Tracker v2.4.7c NexStar GPS (Continuous Tracking)

File Satellite Telescope View Options Help

Apr 21 2007 09:33:09.1 Set << Close Monitor

Object Data TLE Data

Satellite Name: SL-3 R/B
NORAD No.: 10114
Launch Yr/No.: 1977/057
T+Epoch: +4.852488
Julian Date: +2454211.814689
Local Time: 09:33:09.1
UTC Time: 07:33:09.1
Azimuth: +65.334 °
Elevation: +10.472 °
Range: +1800.255 km
Velocity: +27313.79 km/hr
Latitude: +53.2956 ° N
Longitude: +39.6757 ° E
Altitude: +554.359 km
R.A.: 05 hr 25 m 08 s
Dec.: +23 ° 56 m 03 s
Sun North-East, Ascending

Select Object ☐ All ☒ Above Horizon

☒ Elevation > 10 ° Altitude All
☒ Ascending Only Direction All
☐ In Sun Only
☐ Favorites Reset Filters
☐ Never Observed
☐ Geostationary Only ☐ List by NORAD

Refresh List SL-3 R/B [E]

2 object(s)
216 total.

View Plan

Observation Log

Sky Map World Map

Info Predict Pass View Plan Select

Telescope Tracking

START Tracking

R.A. Tracking Stopped
Dec. Tracking Stopped

Timing Offset (sec.)
Delay .45 Find Advance

Alignment Adjustment (steps)
Down 0 Up

☐ Joystick Adjust Mouse Adjust

Tracking Method
Continuous Leap Frog

ISS Monitor

Current Position

Azimuth: +68.906 °
Elevation: -30.320 °
Range: +7059.104 km
Latitude: +32.0649 ° N
Longitude: +104.9937 ° E
Altitude: +328.119 km
R.A.: 06 hr 56 m 50 s
Dec.: -10 ° 19 m 40 s

Next Pass

AOS: 10 hr 47 m 54 s
LOS: 10 hr 55 m 46 s
Max. Elev.: 66° at 20:25:56
Duration: 00 hr 07 m 52 s
☐ Alert when visible

Location ☒ 1 ☐ 2 ☐ 3 Altitude 265 m

Site name Kr. Vazany Latitude 49.21319 °N
UTC Offset 2 hours Longitude 16.8704 °E

TLE File Download
C:\Program Files\Astro\Sat
Batch Predict Open File

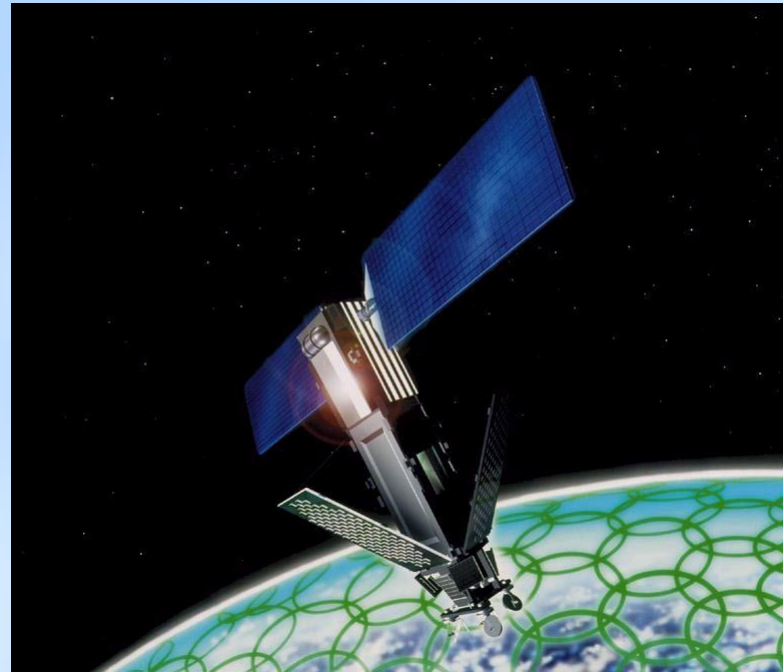
Telescope Connection
Connect COM Port 7

Perlička na závěr

Fotografování družic

Doporučený postup:

- stáhnout aktuální parametry letu: <http://www.space-track.org>
- vlastní záznam provádět nejlépe v okolí zenitu
- zpracování záznamu: lze využít postup pro zpracování planet

Perlička na závěr

Fotografování družic

- **úskalí:** délka expozice dílčího snímku, popř. časová doference mezi skládanými snímky snímků

Perlička na závěr

Fotografování družic

- **Příklad:** dílčí zpracovaný snímek (složen ze 3 subsnímů)
- ISS: 2005

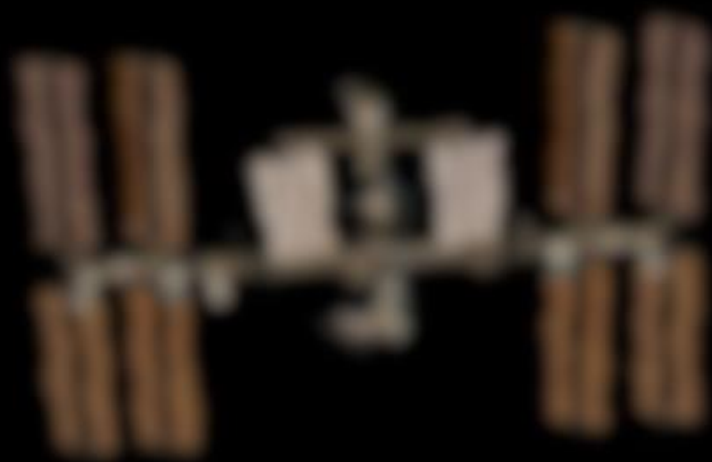

Perlička na závěr

Fotografování družic

- **Pro lepší výsledek:** více snímků – nutné více přístrojů

- ISS 2012

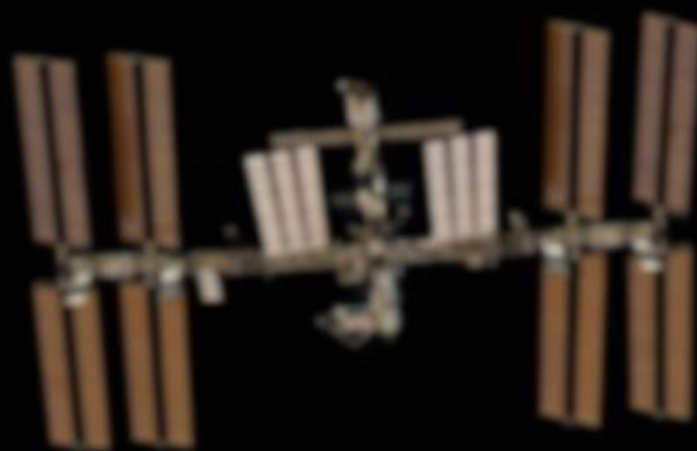

Perlička na závěr

Fotografování družic

- **Pro lepší výsledek:** více snímků – nutné více přístrojů

- ISS 2012

Děkuji za pozornost

Při odchodu prosím zkontrolujte, zda se probudil i Váš soused.